

Śladem choroszczańskich Żydów - gimnazjaliści porządkowali kirkut

Pierwsze wzmianki o Żydach w Choroszczy pochodzą z XVI wieku. Wtedy już istniała na terenie miasta zorganizowana gmina żydowska. Żydzi w Choroszczy osiedlili się w rynku i przyległych do niego uliczkach. Mieli swoją bożnicę, łaźnię i dom rabina. Zajmowali się rzemiosłem, prowadzili też aptekę, wiele sklepów, karczm i szynków. Piastowali również urząd burmistrza.

Miejscowi Żydzi zgodnie żyli i współdziałali z katolikami oraz prawosławnymi mieszkańcami miasta do czasów II wojny światowej. W listopadzie 1942 r. choroszczańscy Żydzi zostali przesiedleni do getta w Białymstoku. Stamtąd w 1943 wysłano ich na śmierć do niemieckiego nazistowskiego obozu zagłady w Treblince.

Dziś jedną z nielicznych pamiątek świadczących o bytności wyznawców judaizmu w Choroszczy jest cmentarz położony tuż za miasteczkiem przy drodze do Łysek. Popadł on w zapomnienie i ruinę ponieważ nie ma już ludzi, którzy dawniej grzebali na nim swoich zmarłych, ani ich potomków. Kirkut zarósł zielskiem, krzakami i chaszczami. Kamienne macewy poprzeczylały się i powywracały.

Widok cmentarza przed sprzątaniem

Uczniowie klasy II a Publicznego Gimnazjum im. Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Choroszczy pod kierunkiem pań Anny

Kozłowskiej i Ewy Zalewskiej postanowili ocalić od zapomnienia i zniszczenia cmentarz żydowski. Zgłosili swój udział w ogólnopolskim programie „Ślady przeszłości – młodzież adoptuje zabytki”, który jest realizowany przez Centrum Edukacji Obywatelskiej we współpracy z Narodowym Centrum Kultury. Młodzież w ramach realizacji projektu pod hasłem „Śladem choroszczańskich Żydów- adoptujemy cmentarz żydowski” zaplanowała:

- wyszukanie informacji na temat społeczności żydowskiej zamieszkującej Choroszcz przed II wojną światową,
- zebranie informacji na temat religii, kultury i obyczajowości Żydów,
- zapoznanie się z zasadami sprzątania cmentarzy żydowskich przygotowanymi przez Komisję Rabiniczną ds. Cmentarzy,
- uporządkowanie choroszczańskiego kirkutu,
- sfotografowanie i skatalogowanie macew, aby wiedzę historyczną przekazać kolejnym pokoleniom,
- kształtowanie postaw tolerancji, akceptacji wobec innych wyznań, kultur i narodów.

Uczniowie na lekcji wychowawczej obejrzeni prezentację, która przybliżyła im historię, religię i tradycję Żydów. Poszerzyli wiedzę na temat cmentarzy żydowskich oraz obrzędów i obyczajów związanych z grzebaniem zmarłych w judaizmie. Zapoznali się również z zasadami dotyczącymi sprzątania kirkutów żydowskich.

Młodzież wyposażona w wiedzę teoretyczną wybrała się w dniu 4.11.2014 r. na

Usuwalimy rosnące wśród macew krzaki

i mchu, a następnie sfotografowali wszystkie macewy, aby sporządzić dokumentację cmentarza. Gimnazjaliści położyli też na uporządkowanych grobach kamyki, aby w ten sposób okazać pamięć i szacunek dla zmarłych.

cmentarz żydowski w Choroszczy, gdzie z zapałem i energią zabrała się do pracy. Uczniowie przez kilka godzin wytrwale przycinali sekatorami krzewy i wysoką roślinność, która rozrosła się w najbliższym sąsiedztwie macew. Wynosili połamana gałęzie i konary zalegające na nagrobkach, zagrabiali liście. Uczniowie oczyścili również tablice i płyty nagrobne z liści

Młodzież wykonywała prace porządkowe z dużym zaangażowaniem i starannością.

Wykazała się również zainteresowaniem dziedzictwem kulturowym regionu, historią naszego miasta i cmentarza. Ważnym elementem tego projektu jest również kształtowanie wśród uczniów postawy szacunku i tolerancji dla ludzi innego wyznania i narodowości oraz rozwijanie idei wolontariatu.

Pracowaliśmy zespołowo i z zapałem

Młodzież postanowiła adoptować cmentarz żydowski, na stałe otoczyć go opieką, aby macewy mogły podziwiać kolejne pokolenia. Gimnazjaliści chcą dowiedzieć się więcej na temat zabytku i zachęcić innych do poznawania tego miejsca.

W akcję sprzątnięcia cmentarza zaangażował się również Urząd Miejski w Choroszczy, który zapewnił niezbędne narzędzia do prac porządkowych.

Młodzież postanowiła adoptować cmentarz żydowski, na

Uporządkowany kirkut

Anna Kozłowska

Ewa Zalewska